

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Львівський державний університет фізичної культури

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету туризму

В.З. Холявка

«_____» _____ 20__ року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Цивільний захист та охорона праці в туризмі

Спеціальність _____ 242 «Туризм» _____

Факультет _____ Туризму _____

РОЗРОБНИК: к.г.н., ст. викл. Худоба В.В.
викл. Міщенко А.В.

Програма затверджена на засіданні кафедри туризму

Протокол від «_____» _____ 2017 року №_____

Завідувач кафедри _____ (Волошин І.М.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Схвалено вченою радою факультету Туризму

Протокол від «_____» _____ 2017 року №_____

«_____» _____ 2017 року Декан _____ (Холявка В.З.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 1401 Сфера обслуговування	Варіативна	
	Напрямок підготовки 242 Туризм		
Модулів – 1	Спеціальність (професійне спрямування): Туризм	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		5-й	-
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ <small>(назва)</small>		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		9-й	-
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 2,5	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <i>магістр</i>	Лекції	
		22 год.	-
		Практичні, семінарські	
		38 год.	-
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
30 год.	-		
Індивідуальні завдання:			
Вид контролю: залік			

Примітка:

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

- для денної форми навчання (%) – 66 / 44;

- для заочної форми навчання (%) – - / - .

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Охорона життя та здоров'я громадян у процесі їх трудової діяльності, створення безпечних та нешкідливих умов праці є одним з найважливіших державних завдань. Успішне вирішення цього завдання значною мірою залежить від належної підготовки фахівців усіх освітньо-кваліфікаційних рівнів з питань охорони праці.

Відправляючись у туристичну чи екскурсійну поїздку, на відпочинок або оздоровлення, на маршрут вихідного дня або у всевітню подорож, турист стикається з цілою низкою проблем, які під час збігу обставин, можуть призвести до негативних наслідків для його здоров'я та майна, погано вплинути на настрій та враження від поїздки.

Перебуваючи у незнайомому середовищі, яке відрізняється від місця постійного проживання, активно відпочиваючи, турист постійно знаходиться під впливом ризикових обставин. Він не знає досконало звичаїв, мови, традицій, побуту, не має імунітету від хвороб, поширених у даній місцевості, не пристосований до проживання та інтенсивних навантажень у гірських районах, в пустелі або на воді.

«Цивільний захист та охорона праці в туризмі» – це нормативна дисципліна, яка вивчається з метою формування у майбутніх фахівців з вищою освітою необхідного в їх подальшій професійній діяльності рівня знань та умінь з правових і організаційних питань охорони праці в туризмі, з питань гігієни праці та організації туристичних походів і мандрівок, виробничої санітарії, виробничої безпеки та пожежної безпеки на туристичних підприємствах, визначеного відповідними державними стандартами освіти, а також активної позиції щодо практичної реалізації принципу пріоритетності охорони життя та здоров'я працівників по відношенню до результатів виробничої діяльності.

Метою викладання навчальної дисципліни «Цивільний захист та охорона праці в туризмі» є набуття студентами теоретичних знань та формування практичних навичок, реалізація яких на практиці сприятиме покращенню умов праці, підвищенню її продуктивності, запобіганню професійних захворювань, виробничого травматизму, нещасних випадків і аварій, а також навчити майбутніх фахівців вмінню прогнозувати масштаби надзвичайних ситуацій, запобігати їх виникненню, визначати засоби захисту людей; організувати і проводити рятувальні роботи при ліквідації наслідків аварій, катастроф, стихійних лих.

Основні завдання вивчення дисципліни «Цивільний захист та охорона праці в туризмі» полягають в теоретичній і практичній підготовці студентів щодо застосування базових принципів, категорій, процесів, методів та інструментів сучасної концепції цивільного захисту та охорони праці у сфері туристичної індустрії.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні:

знати:

- предмет, зміст і завдання охорони праці в туризмі;
- основні поняття і терміни, що застосовуються в охороні праці туристичної галузі;
- права працівників на охорону праці під час роботи на туристичному підприємстві;
- принцип поведінки в надзвичайних ситуацій;
- законодавчу та нормативну базу з питань охорони праці;
- методичку проведення заходів евакуацій на туристичних підприємствах;
- характеристики навколишнього, виробничого й побутового середовища;
- заходи щодо запобігання виникненню НС техногенного характеру;
- способи захисту населення від уражуючих факторів аварій, катастроф, стихійного лиха й застосування сучасної зброї;
- основи організації й проведення рятувальних та інших невідкладних робіт.

вміти:

- визначити причини і стадії розвитку надзвичайних ситуацій в туризмі;
- організувати життєзабезпечення туристів в надзвичайних ситуаціях;
- надати першу медичну допомогу;
- поводитися в екстремальних ситуаціях, знати сигнали біди;
- здійснювати заходи із забезпечення безпечних умов на маршруті;
- проектувати маршрути із врахуванням потенційних небезпек;
- використовувати засоби індивідуального та медичного захисту;
- користуватися вимірювальними приладами параметрів виробничого середовища;
- оцінювати радіаційну, хімічну, біологічну обстановку й ситуацію, яка може виникнути внаслідок стихійного лиха й аварії.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1. Цивільний захист

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Організація цивільного захисту та захист населення.

Тема 1. Цивільний захист в сучасних умовах.

Тема 2. Цивільний захист в надзвичайних ситуаціях.

Тема 3. Захист населення і території в умовах надзвичайних ситуацій.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Планування заходів цивільного захисту.

Тема 4. Стійкість роботи підприємств у надзвичайних ситуаціях.

Тема 5. Технічне забезпечення заходів цивільного захисту у надзвичайних ситуаціях.

МОДУЛЬ 2. Охорона праці в туризмі

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Небезпечні ситуації в туризмі та безпека туристичних подорожей.

Тема 1. Безпека туристичних подорожей.

Тема 2. Правові та організаційні питання охорони праці.

Тема 3. Негативні чинники та небезпеки у сфері туризму.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Вимоги до забезпечення охорони праці в туристичній галузі.

Тема 4. Гігієна туристичної подорожі та техніка безпеки при проектуванні і здійсненні туристичних маршрутів.

Тема 5. Вимоги до забезпечення безпеки життєдіяльності туриста в різних видах туризму.

Тема 6. Організація та управління охороною праці на туристичному підприємстві.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин*											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	с	інд	с.р.		л	п	с	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
МОДУЛЬ 1. Цивільний захист												
Змістовий модуль 1. Організація цивільного захисту та захист населення												
Тема 1. Цивільний захист в сучасних умовах.	9	2		4		3						
Тема 2. Цивільний захист в надзвичайних ситуаціях.	9	2		4		3						
Тема 3. Захист населення і території в умовах надзвичайних ситуацій.	9	2		4		3						
Разом за змістовим модулем 1	27	6		12		9						
Змістовий модуль 2. Планування заходів цивільного захисту												
Тема 4. Стійкість роботи підприємств у надзвичайних ситуаціях.	9	2		4		3						
Тема 5. Технічне забезпечення заходів цивільного захисту у надзвичайних ситуаціях.	9	2		4		3						
Разом за змістовим модулем 2	18	4		8		6						
Разом за модулем 1	45	10		20		15						

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
МОДУЛЬ 2. Охорона праці в туризмі												
Змістовий модуль 1. Небезпечні ситуації в туризмі та безпека туристичних подорожей.												
ТЕМА 1. Безпека туристичних подорожей.	4	2		3		2						
ТЕМА 2. Правові та організаційні питання охорони праці.	6	2		3		2						
ТЕМА 3. Негативні чинники та небезпеки у сфері туризму.	5	2		3		3						
Разом за змістовим модулем 1	25	6		9		7						
Змістовий модуль 2. Вимоги до забезпечення охорони праці в туристичній галузі.												
ТЕМА 4. Гігієна туристичної подорожі та техніка безпеки при проектуванні і здійсненні туристичних маршрутів.	5	2		3		2						
ТЕМА 5. Вимоги до забезпечення безпеки життєдіяльності туриста в різних видах туризму.	5	2		3		3						
ТЕМА 6. Організація та управління охороною праці на туристичному підприємстві.		2		3		3						
Разом за змістовим модулем 2	20	6		9		8						
Разом за модулем 2	45	12		18		15						
Усього годин	90	22		38		30						

5. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ (МОДУЛЬ 1. Цивільний захист)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Закон України «Про цивільну оборону України». Єдина державна система запобігання і реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру	2
2	Основні поняття про надзвичайні ситуації, оповіщення про надзвичайні ситуації	2
3	Захист населення і територій в умовах надзвичайних ситуацій	2
4	Заходи безпеки при веденні рятувальних та інших невідкладних робіт на підприємстві під час ліквідації НС	2
5	Стійкість роботи підприємства у надзвичайних ситуаціях	2
6	Оцінка інженерного стану та соціально-економічних наслідків надзвичайних ситуацій	2
7	Джерела радіації. Поняття про дози опромінення та рівні забруднення	2
8	Дії при аваріях з викидом СДОР. Дегазація, дезінфекція, дезактивація	2

9	Технічне забезпечення заходів цивільного захисту у надзвичайних ситуаціях	2
10	Організація перевезень в інтересах цивільного захисту	2
Разом		20

6. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ (МОДУЛЬ 2. Охорона праці в туризмі)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Безпека туристичних подорожей як умова їх організації та здійснення	1
2	Правові та організаційні питання охорони праці	2
3	Туризм і довкілля. Небезпеки природного характеру	2
4	Теоретичні основи психофізіологічної надійності людини	2
5	Надання першої медичної допомоги при нещасних випадках і захворюваннях в туризмі	2
6	Харчові отруєння туристів та їх профілактика	2
7	Забезпечення безпеки життєдіяльності туриста на транспорті	2
8	Державна система управління охороною праці в туристичній індустрії	2
9	Організація та управління охороною праці на туристичному підприємстві	2
Разом		18

7. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ (не передбачено)

8. САМОСТІЙНА РОБОТА*

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
МОДУЛЬ 1. Цивільний захист		
1	Надзвичайні ситуації, стихійні лиха, катастрофи та аварії	3
2	Оцінка інженерного стану наслідків НС та моніторинг небезпек, що можуть спричинити Нс	3
3	Організація дослідження з визначення оцінки стійкості роботи підприємств у НС	3
4	Джерела ядерної небезпеки. Небезпеки біологічного характеру	3
5	Завдання технічного забезпечення заходів цивільного захисту	3
МОДУЛЬ 2. Охорона праці в туризмі		
1	Засоби запобігання виникненню надзвичайних ситуацій.	3
2	Карантинні захворювання міжнародного значення в	3

	туризмі	
3	Особливості туристичних маршрутів в різних зонах країн	3
4	Правові основи безпеки туристів	3
5	Державна система забезпечення безпеки туристів	3
Разом		30

* - самостійна робота передбачає опрацювання лекційного матеріалу і підготовку до семінарських та практичних занять

9. ІНДИВІДУАЛЬНІ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНІ ЗАВДАННЯ

МОДУЛЬ 1. Цивільний захист

1. Державне управління у сфері цивільного захисту населення України.
2. Завдання цивільного захисту України.
3. Структура цивільного захисту України.
4. Завдання цивільного захисту підприємства.
5. Організаційна структура цивільного захисту підприємства.
6. Сигнали сповіщення цивільного захисту для мирного часу.
7. Сигнали сповіщення цивільного захисту для військового стану.
8. Призначення та робота приладів ДП-5Б, ДП-5В для виявлення рівнів радіації.
9. Способи захисту населення у надзвичайних ситуаціях.
10. Визначення режимів хімічного захисту.
11. Захисні споруди цивільного захисту їх визначення та характеристика.

МОДУЛЬ 2. Охорона праці в туризмі

1. Права, обов'язки і свободи у сфері безпеки життєдіяльності має турист.
2. Засоби запобігання виникненню надзвичайних ситуацій.
3. Природні небезпеки та їх класифікація.
4. Біологічні небезпеки для життєдіяльності в туристичній індустрії.
5. Надзвичайні ситуації техногенного характеру.
6. Небезпечні та шкідливі фактори на туристичних підприємствах.
7. Структуру і систему управління безпекою праці на підприємствах туристичної індустрії.
8. Основні вимоги щодо охорони праці при проектуванні туристичних підприємств?
9. Техніка безпеки при проходженні маршруту.
10. Причини виробничого травматизму та його профілактика.
11. Функції туроператора, турагента та екскурсійної компанії в області безпеки життєдіяльності туристів.

12. Роль екскурсовода в забезпеченні безпеки туристів?
13. Заходи та засоби забезпечення безпеки життєдіяльності туриста в засобах розміщення.
14. Вимоги до забезпечення безпеки життєдіяльності туриста у різних видах туризму.
15. Методика проведення пішохідного туризму.
16. Засоби подачі сигналів лиха.
17. Правила поведінки туристів на природі.
18. Види екстремального туризму та небезпеки які супроводжують туристів під час його здійснення.
19. Перша долікарська допомога, принципи її надання в туристичних підприємствах.
20. Вимоги пожежної безпеки до туристичних об'єктів.

10. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Під час вивчення навчальної дисципліни використовуються такі методи:

- лекції із застосуванням технічних засобів (мультимедійний проектор);
- семінарські та практичні заняття, які головним чином спрямовані на дискусію навколо попередньо визначених тем та розв'язання типових конкретних розрахункових і ситуаційних задач з управління розвитком та проектами в туристичній діяльності.

Лекційна форма навчання поєднується з різними видами практичних та семінарських занять, на яких закріплюються і поглиблюються одержані на лекціях знання, що сприяє виробленню вмінь та навичок практичної діяльності. Необхідним елементом успішного засвоєння навчального матеріалу дисципліни є самостійна робота студентів з науковою літературою та нормативними актами з питань управління розвитком та проектами в туризмі.

11. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Оцінювання якості знань студентів, в умовах організації навчального процесу за кредитно-модульною системою здійснюється шляхом поточного, модульного і підсумкового (семестрового) контролю за 100-бальною шкалою оцінювання, за шкалою ECTS та національною шкалою оцінювання.

Поточний контроль – це оцінювання навчальних досягнень студента (рівень теоретичних знань та практичні навички з тем) під час проведення аудиторних занять (семінарських, практичних), організації самостійної роботи та активності студента на занятті.

Поточний контроль реалізується у формі опитування, тестування, експрес-контролю, контролю засвоєння навчального матеріалу, запланованого на самостійне опрацювання студентом тощо. При цьому студент набирає бали

за роботу на практичних заняттях, виконання самостійної та індивідуальної роботи. Студенти, які брали участь у науковій діяльності, отримують додаткові бали.

Модульний контроль здійснюється два рази за час вивчення дисципліни і дозволяє оцінити рівень засвоєння студентами матеріалів 1 і 2 модулів.

Підсумковий контроль проводиться у формі заліку.

12. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

РОЗПОДІЛ БАЛІВ ЗА ВИДАМИ КОНТРОЛІВ

Модулі	Змістові модулі	Поточний контроль		Модульний контроль	Самостійна, індивідуальна, наукова робота
		Теми	Бали		
МОДУЛЬ 1	ЗМ 1	T1-T4	20	25	5
	ЗМ 2	T5-T7			
	Разом		20	25	5
Разом за модулем 1			50		
МОДУЛЬ 2	ЗМ 1	T1-T3	20	25	5
	ЗМ 2	T4-T5			
	Разом		20	25	5
Разом за модулем 2			50		
ВСЬОГО за модулями			50*		
Підсумковий контроль (залік)			50**		
СУМА БАЛІВ			100		

* - розраховується як середньоарифметичне значення в залежності від кількості передбачених модулів:

$$\text{ВСЬОГО за модулями} = \frac{\text{Разом за модулем 1} + \text{Разом за модулем 2}}{2}$$

** - до складання підсумкового контролю допускають студенти, які успішно виконали навчальний план і отримали не менше 18 балів по кожному із модулів. Якщо студент отримав менше 18 балів (хоча б з одного модуля) він не допускається до підсумкового (семестрового) контролю доки не ліквідує поточну модульну заборгованість.

У випадку отримання менше 61 балу за результатами семестрового контролю, студент здійснює обов'язкове перескладання екзамену.

Самостійна робота – форма організації навчального процесу, яка передбачає виконання завдань здобувачем вищої освіти під методичним керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі.

Індивідуальна робота - форма організації навчального процесу, яка забезпечує реалізацію творчих можливостей здобувача вищої освіти через індивідуально спрямований розвиток його здібностей, науково-дослідну роботу і творчу діяльність.

Наукова робота – виконане під керівництвом викладача наукове дослідження тієї чи іншої проблеми, яке відповідає науковим принципам, має певну структуру, містить результати власного пошуку, власні висновки.

Екзамен – форма підсумкового контролю засвоєння студентом теоретичного та практичного матеріалу з окремої навчальної дисципліни за семестр, що проводиться як контрольний захід під час екзаменаційної сесії.

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
68-74	D		
61-67	E	задовільно	не зараховано
35-60	FX	незадовільно	
0-34	F		

13. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Конспект лекцій з дисципліни «Охорона праці в туризмі» для студентів спеціальності 7.140103 «Туризмознавство». – Львів: ЛДУФК, 2015.
2. Плакати з дисципліни цивільний захист.

14. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Бегун В. В. Безпека життєдіяльності (забезпечення соціальної, техногенної та природної безпеки): Навч. посібник. / В. В. Бегун, І. М. Науменко – К., 2004 – 328 с.
2. Бедрій Я. І. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник. / Я. І. Бедрій В. Я. Нечай – Львів.: Магнолія, 2006, 2007. – 275 с.
3. Безопасность жизнедеятельности / [ред. О. Н. Русака]. – К.: СПб, 2000. – 231 с.
4. Безопасность жизнедеятельности: Учебник / [ред. С. В. Белова]. – М.: Высш. шк, 2003. – 357 с.
5. Безопасность жизнедеятельности и медицина катастроф: Учеб. для студ. сред. проф. учебн. заведений / С. Б. Варющенко, В. С. Гостев, Н. М. Киршин и др.; Под ред. Н. М. Киршина. – М.: ИЦ «Академия», 2005. – 320 с.

6. Безопасность жизнедеятельности. Безопасность в чрезвычайных ситуациях природного и техногенного характера: Учеб. пособие / В. А. Акимов, Ю. Л. Воробьев, М. И. Фалеев и др. – М.: Высш. шк. 2007. – 592 с.

7. Безопасность жизнедеятельности. Защита населений и территорий при чрезвычайных ситуациях: Учеб. пособие / В. В. Денисов, В. А. Грачев, В. В. Гутенев и др.; Под ред. В. В. Денисова. – М.: ИКЦ «МарТ», Ростов н/Д.: ИКЦ «МарТ», 2007. – 720 с.

8. Безопасность жизнедеятельности: Учеб. пособие для вузов / С. В. Белов, А. В. Ильницкая, А. Ф. Козьяков и др.; Под общ. ред. С. В. Белова. – М.: Высш. шк., 2008. – 616 с.

9. Безопасность жизнедеятельности: Учебник / Под ред. проф. Э. А. Арустамова. – М.: ИТК «Дашков и К°». 2008. – 456 с.

10. Безпека життєдіяльності: Навч. посіб./ В. В. Березуцький, Л. А. Васьковець, Н. П. Вершиніна та ін.; За ред. проф. В. В. Березуцького. — Х.: Факт, 2005. — 384 с.

11. Безпека життєдіяльності: Навч. посібник / [ред. В. Г. Цапка]. – К.: Знання, 2006. – 397 с.

12. Безпека життєдіяльності: Навч. посібник / Ю. С. Скобло, Т. Б. Соколовська, Д. І. Мазоренко та ін. – К.: Кондор, 2006. – 422 с.

13. Белов С. В. Безопасность жизнедеятельности. / С. В. Белов, В. А. Девислов, А. Ф. Козьяков и др. – М., 2000. – 343 с.

14. Волошин І.М. Вплив забруднення навколишнього середовища на стан здоров'я людей. / І. М. Волошин // Сучасні проблеми географії населення в Україні. - Луцьк: Вид. Ін-ту географії, 1993. – С. 183 - 184.

15. Волошин І.М. Еколого-географічні проблеми урбосистем Волинської області. / І. М. Волошин, М. І. Лепкий – Львів.: Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2004. – 239с.

16. Волошин І.М. Особливості геохімічного забруднення приавтомагістральних Волині. / І. М. Волошин, Л. Ю. Матвійчук, М. І. Лепкий – Луцьк.: ВМА Терен, 2004. – 244 с.

17. Галузеві стандарти вищої освіти підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційних рівнів молодшого спеціаліста і та бакалавра щодо гуманітарної, соціально-економічної та екологічної освіти та освіти з безпеки життєдіяльності людини й охорони праці, затверджені МОН України 2002 р.

18. Депутат О.П., Коваленко І.В., Мужик І.С. "Цивільна оборона" / Підручник за ред. Кашина П.І. – Львів, ПП "Василькевич К.І.", 2005.

19. Депутат О.П., Коваленко І.В., Мужик І.С. "Цивільна оборона" / Підручник за ред. Франчука В.С. – Львів, "Афіша", 2001.

20. Державний класифікатор надзвичайних ситуацій ДК 019 – 2001.

21. Джигерей В. С. Безпека життєдіяльності. / В. С. Джигерей, В. Ц. Жидецький – Львів: Афіша, 1999. – 254 с.

22. Джигирей В. С. Екологія та охорона навколишнього природного середовища. / В. С. Джигирей – К.: Знання, 2000. – 150 с.
23. Джигирей В. С. Основи екології та охорона навколишнього природного середовища. / В. С. Джигирей, В. М. Сторожук, Р. А. Яцюк – Львів: Афіша, 2000. – 270 с.
24. Желібо Є.П., Заверуха Н.М., Зацарний В.В. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти України I-IV рівнів акредитації /За ред.. Є.П. Желібо і В.М. Пічі. – Львів: Піча Ю.В., К.: Каравела, К.: Новий Світ – 2000, 2002, - 328 с.
25. Желібо Є. П. Безпека життєдіяльності: Підручник. / Є. П. Желібо, В. В. Зацарний – К.: Каравела, 2006. – 288 с.
26. Закон України від 08.07.2000 р. № 1809-III "Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру".
27. Закон України від 18.01.2001 р. № 2245-III "Про об'єкти підвищеної небезпеки".
28. Закон України від 17.05.2001 р. № 2408-III "Про стандартизацію".
29. Закон України від 17.12.1993 р. № 3747-XII "Про пожежну безпеку".
30. Закон України від 20.03.2003 р. № 638-IV "Про боротьбу з тероризмом".
31. Закон України від 07.03.1996 р. № 85/96-ВР "Про страхування".
32. Закон України від 01.06.2000 р. "Про ліцензування певних видів господарської діяльності".
33. Заплатинський В. М. Безпека та небезпека у стародавніх віруваннях. / В. М. Заплатинський // Безпека життєдіяльності. – 2006. – № 5. – С.41–43.
34. Збірник нормативних документів з безпеки життєдіяльності, 2007. – 944 с.
35. Злобін Ю. А. Основи екології. / Ю. А. Злобін – К.: Лібра, ТОВ, 1988. – 248 с.
36. Ильичев А. А. Популярная энциклопедия выживания. / А. А Ильичев – М.: ЗКСМО-Пресс, 2000. – 488 с.
37. Іванова І. В. Безпека життєдіяльності: Навч.-контр. тести. / І. В. Іванова, В. М. Заплатинський, С. П. Гвоздій. – К.: Самміт-книга, 2005. — 148 с.
38. Касянчук А. Г. Охорона праці /геодезія, картографія, землевпорядкування: Навчальний посібник. / А. Г. Касянчук – Рівне: НУВГП, 2006 – 269.
39. Національна доповідь про стан техногенної та природної безпеки в Україні у 2004 році", МНС, МОНПС, НАН України. К.: 2005.
40. Людський розвиток регіонів України: методика оцінки та сучасний стан. ПРООН, Київ, 2002 р.
41. Методологічний посібник з цивільної оборони і надзвичайних

ситуацій. – Цивільна оборона міста Києва. – Київ: ЗАТ Українська технологічна група, 2001.

42. Мальська М. П. Міжнародний туризм і сфера послуг: Підручник. / М. П. Мальська, Н. В. Антонюк, Н. М. Ганич – К.: Знання, 2008. – 661 с.

43. Мальська М.П. Основи туристичного бізнесу: Навчальний посібник. / М. П. Мальська, В. В. Худо, В. І. Цибух – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 272 с.

44. Мохняк С. М. Безпека життєдіяльності: Навч. Поібник / С. М. Мохняк, О. С. Дацько, О. І. Козій, А. С. Романів, М. П. Петрук, В. В. Скіра, В. О. Васійчук. – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2009. – 264 с.

45. Пістун І. П. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник. / І. П. Пістун – Суми: В-во Університетська книга, 1999. 301 с.

46. Практикум з курсу «Безпека життєдіяльності» для студентів вищих навчальних закладів/В. В.Березуцький, І. С.Бондаренко, Г. Г.Валенко та ін.; За ред. проф. В.В.Березуцького — Х.: Факт, 2005 . -- 168 с.

47. Рудько Г. І. Екологічна безпека техноприродних геосистем адміністративних областей (на прикладі Львівської області). / Г. І. Рудько, В. С. Гошовський – К.: В-во «Академпрес», 2009. – 192 с.

48. Сокол Т. Г. Основи туристичної діяльності: Навчальний й посібник. – 2-е вид., випр. та доп. / Т. Г. Сокол – К. Вид-во ФПУ, 2006. – 76 с.

49. Стеблюк М. І. "Цивільна оборона". Підручник. / М. І. Стеблюк – К.: "Знання-Прес", 2003.

50. Сильнодіючі отруйні речовини. – Цивільна оборона міста Києва. – К: ЗАТ Українська технологічна група, 2000.

51. Чорненька Н. В. Організація туристичної індустрії: Навчальний посібник. 3-тє вид., доповнене і перероб. / Н. В. Чорненька – К.: Атіка, 2008. – 392 с.

52. Чирва Ю. О. Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник. / О. Ю. Чирва, О. С. Бабяк – К.: Атіка, 2001. – 304 с.

53. Яким Р. С. Безпека життєдіяльності людини: Навч. посібник. / Р. С. Яким – Львів: Видавництво «Бескид Біт», 2005. – 304 с.

54. Яремко З.М. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник. / З.М. Яремко – К.:Центр навч. літ., 2005. – 320 с.

Допоміжна

1. Арустамов Э. А., Волощенко А. Е., Гуськов Г. В. и др. Безопасность жизнедеятельности: Учебник для студ. (3. изд.). — М.: Издательский Дом «Дашков и К⁰», 2001. — 677 с.

2. Арустамов Э. А., Волощенко А. Е., Гуськов Г. В., Прокопенко Н. А. Обеспечение здорового и безопасного образа жизни как условие успешной уче-

бы. — М.: МУПК, 2001. — 74 с.

3. Безопасность жизнедеятельности: Учеб. / С. В. Белов, А. В. Ильницкая, А. Ф. Козьяков и др.; Под общ. ред. С. В. Белова. — М.: Высш. шк., 1999. — 448 с.

4. Безопасность жизнедеятельности: Учеб. пособие / Э. А. Арустамов, А. Е. Волощенко, Г. В. Гуськов и др. — М., 1998. — 244 с.

5. Безопасность жизнедеятельности: Учеб. пособие для студ. вузов / Л. А. Муравей (ред.). — 2-е изд., перераб. и доп. — М.: ЮНИТИ, 2002. — 431 с.

6. Безопасность жизнедеятельности: Учеб. пособие. Ч. 2 / Е. А. Резчиков,

7. Б. Носов, Э. П. Пышкина и др. — М., 1997. — 255 с.

8. Безопасность жизнедеятельности: Учебник / Под ред. проф. Э. А. Арустамова. — 2-е изд. перераб. и доп. — М.: Изд. дом «Дашков и К», 2000. — 678 с.

9. *Ещенко А. И.* Основы теории риска: Учеб. пособие для студ., изучающих дисциплины «Охрана труда», «Безопасность жизнедеятельности», «Основы ЭКОЛОГИИ» / Институт содержания и методов обучения; Сумский гос. ун-т. — Сумы, 1998. — 147 с.

10. *Коротков П. А., Новоселець М. К., Сигаловський Д. Ю.* Радіаційна безпека життєдіяльності: Навч. посіб. / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка; Житомирський інженерно-технологічний ін-т. — Житомир, 2002. — 310 с.

11. *Северин Л. 7., Северин С. Л., Дудатъев А. В.* Безпека життєдіяльності: Навч. посібник для студ. усіх спец. / Вінницький держ. технічний ун-т. — Вінниця: ВДТУ, 2002. — 194 с.

12. *Стеблюк М. 7.* Цивільна оборона. Підручник. — К.: Знання, 2002. — 430 с.

13. *Степанова И. П.* Безопасность жизнедеятельности: проблемы и перспективы. — Владивосток: Изд-во Дальневост. ун-та, 1999. — 176 с.

14. *Ярошенко І. Ф.* Безпека життєдіяльності в інженерних рішеннях: Навч. посібник. — Суми: Довкілля, 2003. — 388 с.

15. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Законодавство України. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>

2. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. — Режим доступу: www.nbuv.gov.ua